

Funded Pensions and Ageing: An Empirical Investigation

Değer, Ç. (2022). Funded Pensions and Ageing: An Empirical Investigation. *Sosyoekonomi*. 30(53): 119-136. DOI: 10.17233/sosyoekonomi.2022.03.06

Fon Biriktirim Sistemi ve Yaşlanma: Ampirik Bir İnceleme

1990lı yıllarda sosyal güvenlik sistemlerinin finansal sürdürülebilirliğine dair kaygılar sıklıkla dile getirildi. Bu kaygılar, yaşlanan nüfus ile 2000lerde sosyal güvenlik harcamalarının artacağı, nüfusta aktiflerin oransal olarak azalması ile de gelirlerin azalacağı düşüncesi üzerine oturuyordu. Dünya Bankası (1994) tarafından ortaya konulan reform perspektifi, sosyal güvenlik sistemlerine özel sektörün eklenmesini içeriyor idi.

Dünya Bankası'nın üç sütunlu sisteminde kamu kontrolündeki dağıtım sisteminin yanına özel sektör kontrolündeki birikim sütunları eklendi. Birikim sütunları çerçevesinde her birey kendi emekliliğine yönelik birikim yapar. Dolayısıyla bireyin emeklilik kaynakları toplumun nüfus dinamiklerinden bağımsız olur ve yaşlanan nüfusun ima ettiği finansal sürdürülebilirlik sorunundan kaçınılır.

Özelleştirilmiş sosyal güvenliğin demografik dinamiklere dirayetli olduğu düşüncesi tartışmaya açıktır. Barr (1979, 2002)'den ilham alarak, özelleştirilmiş birikim sistemini bir varlık piyasası olarak düşünelim. Herhangi bir t zamanında tasarruf yapan gençler, $t+1$ zamanında ileri yaşta olacaklar ve emekliliklerine dair birikimlerini elden çıkartacaklardır. Eğer nüfus yaşlanıyor ise, $t+1$ zamanında varlık alanlar ve varlık satanlar arasında sayısal bir dengesizlik olacaktır. Varlık satanların sayısal fazlalığı, varlık piyasasında denge sağlamak için $t+1$ zamanında varlık alanların tasarruf oranlarının yüksek olmasını gerektirir.

Kapalı bir ekonomi için herhangi bir t zamanında varlık piyasası dengesi varlık alan genç bireyler, varlık satan ileri yaşta bireyler ve kamu kesimi borçlanması çerçevesinde ifade edilebilir. Basit bir matematiksel eşitlik olarak bu denge şudur:

$$mps_t I_t N_{y,t} = mps_{t-1} I_{t-1} N_{y,t-1} + g_t Y_t$$

Burada:

mps_t : t zamanında tasarruf oranı
 I_t : t zamanında kişi başı gelir
 $N_{y,t}$: t zamanında genç bireyler
 g_t : milli gelirden borçlanma gereği
 Y_t : milli gelir

Burada toplam nüfus N_t olmak üzere, milli gelir ile kişi başı gelir bağlantısı $I_t = Y_t / N_t$ olacaktır. Buradan, tasarrufun zaman içerisinde seyrini hesaplamaya imkân veren şu denklem elde edilir:

$$mps_t = mps_{t-1} \frac{I_{t-1} N_{y,t-1}}{I_t N_{y,t}} + g_t \frac{N_t}{N_{y,t}}$$

Bu hesaplamanın yapılabilmesi için gelirin, nüfusun ve kamu borçlanmasının zaman içerisinde seyrine dair veriler gereklidir. İlgili veriler 153 ülke için derlenmiş, logaritmik trend ile 2100 yılına ilerletilmiştir. Bu projeksiyonlar kullanılarak ülkelerin tasarruf seyrine dair hesaplamalar yapılmıştır.

Yapılan hesaplamalar, Bulgaristan, Sırbistan, Macaristan, Polonya, Romanya, Ukrayna, Yunanistan, İtalya, Portekiz, İspanya, Japonya ve Kore ülkeleri için önemli tasarruf artışları gerekliliğine işaret

etmektedir. Dięer bir deyişle, özel sosyal güvenliğin sürdürülebilmesi için bu ülkelerde gerçekleşmesi gereken tasarruf oranı artışları, göreceli olarak çok yüksek olmaktadır. Bu ülkelerde özel sütunların sürdürülebilirliğine dair şüphe uyanmaktadır İşaret edilen ülkelerin çalışma çerçevesindeki ortak noktası, nüfus artış oranlarının göreceli olarak düşük olmasıdır.

Sonuç olarak yapılan çalışma, özelleştirilmiş sosyal güvenliğin demografik dinamiklerden olumsuz etkilenebileceğine dair ampirik bulgu sunmaktadır.